

Capitolul I

NOȚIUNI INTRODUCTIVE

Secțiunea 1. Cadrul normativ. Drept intern

- ✓ **Legea nr. 273/2004 privind procedura adopției a fost republicată în temeiul dispozițiilor art. X din Legea nr. 57/2016 pentru modificarea și completarea Legii nr. 273/2004 privind procedura adopției, precum și a altor acte normative (M. Of. nr. 283 din 14 aprilie 2016), dându-se textelor o nouă numerotare.**
- ✓ Legea nr. 273/2004 a fost publicată inițial, sub denumirea „*Legea privind regimul juridic al adopției*”, în M. Of. nr. 557 din 23 iunie 2004, fiind modificată și completată prin **Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 102/2008** pentru modificarea și completarea Legii nr. 273/2004 privind regimul juridic al adopției, aprobată prin **Legea nr. 49/2009** care a dispus republicarea legii.
- ✓ Legea nr. 273/2004 a fost republicată în M. Of. nr. 788 din 19 noiembrie 2009 și ulterior modificată prin: **Legea nr. 71/2011** pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil (M. Of. nr. 409 din 10 iunie 2011), cu modificările și completările ulterioare; **Legea nr. 233/2011** pentru modificarea și completarea Legii nr. 273/2004 privind regimul juridic al adopției (M. Of. nr. 860 din 7 decembrie 2011) care a dispus, la rândul ei, republicarea legii.
- ✓ Ulterior, **Legea nr. 273/2004** a fost republicată în temeiul dispozițiilor art. X din **Legea nr. 233/2011** pentru modificarea și completarea Legii nr. 273/2004 privind regimul juridic al adopției, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 860 din 7 decembrie 2011, dându-se textelor o nouă numerotare.
- ✓ După republicarea din anul 2012, Legea nr. 273/2004 a fost modificată prin: **Legea nr. 76/2012** pentru punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă (M. Of. nr. 365 din 30 mai 2012); **Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 44/2012** privind modificarea art. 81 din Legea nr. 76/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă (M. Of. nr. 606 din 23 august 2012); **Legea nr. 187/2012** pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal (M. Of. nr. 757 din 12 noiembrie 2012); **Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2013** privind modificarea Legii nr. 76/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative conexe (M. Of. nr. 68 din 31 ianuarie 2013); **Legea nr. 57/2016** pentru modificarea și completarea Legii nr. 273/2004 privind procedura adopției, precum și a altor acte normative (M. Of. nr. 283 din 14 aprilie 2016), care a dispus, la rândul ei, republicarea legii.

Secțiunea a 2-a. Cadrul normativ. Convenții internaționale

Cele mai importante convenții internaționale în domeniul adopției la care România a aderat sunt următoarele:

- ✓ Convenția ONU cu privire la drepturile copilului [ratificată prin Legea nr. 18/1990, publicată în M. Of. nr. 109 din 28 septembrie 1990 și republicată în M. Of. nr. 314 din 13 iunie 2001];
- ✓ Convenția europeană în materia adopției de copii încheiată la Strasbourg la 24 aprilie 1967 [ratificată prin Legea nr. 15/1993, publicată în M. Of. nr. 67 din 31 martie 1993];
- ✓ Convenția asupra protecției copiilor și cooperării în materia adopției internaționale, încheiată la Haga [ratificată prin Legea nr. 84/1994, publicată în M. Of. nr. 298 din 21 octombrie 1994];
- ✓ Convenția cu Republica Italiană referitoare la adopția minorilor, semnată la Roma la 29 martie 1995 [ratificată prin Legea nr. 52/1996, publicată în M. Of. nr. 134 din 27 iunie 1996], și Protocolul adițional la Convenție din 11 decembrie 1997;
- ✓ Tratatul dintre România și Republica Moldova privind asistența juridică în materie civilă și penală, semnat la Chișinău la 6 iulie 1996 (art. 31 conține prevederi referitoare la adopția internațională) [ratificat prin Legea nr. 177/1997, publicată în M. Of. nr. 310 din 13 noiembrie 1997];
- ✓ Tratatul cu Republica Polonă privind asistența juridică și relațiile juridice în cauzele civile [ratificat prin O.G. nr. 65/1999, publicată în M. Of. nr. 414 din 30 august 2007], încheiat la București la 15 mai 1999 (art. 35 conține prevederi referitoare la adopția internațională);
- ✓ Convenția asupra relațiilor personale care privesc copiii, adoptată la Strasbourg la 15 mai 2003 [ratificată prin Legea nr. 87/2007, publicată în M. Of. nr. 257 din 17 aprilie 2007];
- ✓ Convenția europeană revizuită în materia adopției de copii, adoptată la Strasbourg la 27 noiembrie 2008 și semnată de România la Strasbourg la 4 martie 2009 [ratificată prin Legea nr. 138 din 5 iulie 2011, publicată în M. Of. nr. 515 din 21 iulie 2011] etc.

NOTĂ:

Legiuitorul român, prin **O.U.G. nr. 121/2001**, a suspendat toate procedurile de adopție internațională pe o perioadă de 12 luni; acest termen a fost prorogat succesiv până în momentul adoptării **O.U.G. nr. 1/2004** care dispunea că cererile de adopție internațională înaintate de guvern instanțelor judecătorești competente până la data intrării în vigoare a acestei ordonanțe se soluționează potrivit reglementărilor în vigoare la data introducerii acestora.

Secțiunea a 3-a. Definiții

1. Ce este adopția?

A. Definiție legală:

Noul Cod civil:

Art. 451, cu marginala „Noțiune”, definește adopția ca fiind:

„Operațiunea juridică prin care se creează legătura de filiație între adoptator și adoptat, precum și legături de rudenie între adoptat și rudele adoptatorului”.

B. Definiții doctrinare:

Definirea adopției nu este o misiune ușoară, deoarece aceasta este o operațiune juridică complicată și complexă. În literatura de specialitate, adopția a fost definită astfel:

- „*actul juridic prin care se stabilesc relații de rudenie, asemănătoare rudeniei firești, între adoptat și descendenții săi, pe de o parte, și adoptator și rudele acestuia, pe de altă parte*” [Al. Bacaci, V.C. Dumitrache, C.C. Hageanu, *Dreptul familiei*, ed. VII-a, Ed. C.H. Beck, București, 2012, p. 225];

- „*act juridic sui generis cu conținut complex și esențialmente solemn, în temeiul căruia, cu respectarea ordinii publice și bunelor moravuri, încetează pentru viitor legăturile de filiație și rudenie naturală și se stabilesc legăturile de filiație și rudenie civilă*” [T. Bodoașcă, *Dreptul familiei*, ed. a III-a revăzută și adăugită conform noului Cod civil, Ed. Universul Juridic, București, 2015, p. 606].

- „*proces de schimbare a statutului juridic al unui copil, astfel încât acesta devine membru cu drepturi depline în noua familie cu unul sau doi părinți*” [J. Harris, V. White, *A Dictionary of Social Work and Social Care*, Oxford University Press, Oxford, 2013, p. 9].

„Adopția reprezintă o ficțiune juridică ce are drept scop punerea în valoare a năzuinței legiuitorului, năzuință ce înglobează operațiunea sub forma unei manifestări de voință a uneia sau mai multor persoane fizice de a crea noi raporturi juridice de familie, prin integrarea copilului într-un nou mediu familial și stabilirea unor relații de familie noi, atât într-o viziune morală, cât și, cu precădere, într-un sens juridic”.

B.D. Moloman, L.-C. Ureche, *Legea nr. 273/2004 privind procedura adopției. Comentarii pe articole*, Ed. Universul Juridic, București, 2016, p. 29 ș

2. Definirea unor termeni/expresii juridice

Termenul „adoptat” = persoana care a fost sau urmează să fie adoptată, în condițiile Legii nr. 273/2004 privind procedura adopției, republicată.

De reținut. Așadar, semnificația juridică a termenului „adoptat” trebuie pusă în corelație cu dispozițiile Legii nr. 273/2004 și ale Noului Cod civil care stabilesc condițiile generale pe care trebuie să le îndeplinească persoana care urmează a fi adoptată, precum și acelea care reglementează efectele adopției.

Termenul „adoptator” = persoana care a adoptat sau dorește să adopte, în condițiile Legii nr. 273/2004 privind procedura adopției, republicată.

De reținut. Drept urmare, semnificația juridică a acestui termen trebuie corelată cu dispozițiile prezentei legi și cele ale Noului Cod civil care stabilesc condițiile pe care trebuie să le îndeplinească persoana care adoptă.

Sintagmele „adopție internă” și „adopție internațională”

- În funcție de prezența elementului de extraneitate, adopția poate fi o adopție internă sau internațională.

- Noul Cod civil nu consacră explicit această diferență, însă, potrivit art. 453, condițiile și procedura adopției internaționale, ca și efectele acesteia asupra cetățeniei copilului se stabilesc prin lege specială.

Legiuitorul român a definit aceste sintagme în cuprinsul lit. c) și d) ale art. 2 din Legea nr. 273/2004 privind procedura adopției, republicată, **raportându-se exclusiv la reședința obișnuită a adoptatului și a adoptatorului.**

De reținut. Așadar, adopția este internă atunci când reședința obișnuită a adoptatului, cât și a adoptatorului este în România și internațională când reședința obișnuită a adoptatului este în România, iar cea a adoptatorului sau, după caz, a familiei adoptatoare, în străinătate.

Atenție! Potrivit art. 60 din Lege, adopția internațională a copilului cu reședința obișnuită în România de către o persoană/familie cu reședința obișnuită în străinătate poate fi încuviințată numai pentru copiii care se află în evidența Autorității Naționale și numai în următoarele situații:

- a) adoptatorul sau unul dintre soții familiei adoptatoare este rudă până la gradul al patrulea inclusiv cu copilul pentru care a fost încuviințată deschiderea procedurii adopției;
- b) adoptatorul sau unul dintre soții familiei adoptatoare este și cetățean român [în această situație, adopția este permisă pentru copiii pentru care s-a admis cererea de deschidere a procedurii adopției și nu a putut fi identificat un adoptator sau o familie adoptatoare cu reședința obișnuită în România sau una dintre persoanele prevăzute la lit. a), într-un termen de un an de la data rămânerii definitive a hotărârii judecătorești prin care s-a admis cererea de deschidere a procedurii adopției];
- c) adoptatorul este soț al părintelui firesc al copilului a cărui adopție se solicită.

- Observăm faptul că **cetățenia adoptatului și a adoptatorului nu au nicio consecință asupra catalogării adopției ca fiind internă sau internațională.**

- Drept urmare, având în vedere definițiile oferite de legiuitorul român, o adopție poate fi catalogată drept internă, chiar dacă adoptatul și/sau adoptatorul ori familia adoptatoare nu au cetățenia română, însă au reședință obișnuită în România.

Atenție! Referitor la sintagma „reședința obișnuită” sunt necesare unele clarificări. În conformitate cu prevederile art. 88 NCC, reședința persoanei fizice este locul unde își are locuința secundară. Așa cum s-a subliniat și în literatura de specialitate [. Nicolae (coord.), V. Bîcu, G.-Al. Ilie, R. Rizoiu, *Drept civil. Persoanele*, Ed. Universul Juridic, București, 2016, p. 111; E. Lupan, S. Sztranyiczki, *Persoanele în concepția Noului Cod civil*, Ed. C.H. Beck, București, 2012, p. 154; I. Dogaru, S. Cercel, *Drept civil. Persoanele*, Ed. C.H. Beck, București, 2007, p. 169], reședința nu prezintă caracter de stabilitate (este esențialmente temporară) și nici de obligativitate (este facultativă), în schimb, ca și domiciliul, o persoană fizică nu poate avea, la un moment dat, decât o singură reședință (unicitatea reședinței).

De reținut. Din punct de vedere administrativ, stabilirea sau schimbarea reședinței trebuie declarată și este menționată în dovada de reședință, document care va însoți cartea de identitate. Mențiunea privind stabilirea reședinței se înscrie la cererea persoanei fizice care locuiește mai mult de 15 zile la adresa la care are locuința secundară [art. 31 alin. (1) din O.U.G. nr. 97/2005 privind evidența, domiciliul, reședința și actele de identitate ale cetățenilor români, cu modificările și completările ulterioare]. Pe de altă parte, mențiunea privind stabilirea reședinței se acordă „pentru perioada solicitată, dar nu mai mare de un an” [art. 31 alin. (2) teza I din O.U.G. nr. 97/2005].

Termenul „atestat”

= documentul eliberat care certifică existența abilităților parentale ale solicitantului, precum și îndeplinirea garanțiilor morale și condițiilor materiale necesare creșterii, educării și dezvoltării armonioase a copilului.

De reținut. Semnificația acestui termen trebuie pusă în corelație cu prevederile art. 18-27 din Legea nr. 273/2004, privind atestarea adoptatorului sau, după caz, a familiei adoptatoare, precum și cu cele privitoare la atestarea adoptatorului sau familiei adoptatoare din statul de primire.

Sintagma „Convenția de la Haga”

= Convenția asupra protecției copiilor și cooperării în materia adopției internaționale.

- ✓ Această convenție a fost încheiată la Haga, la data de 29 mai 1993, iar țara noastră a ratificat-o prin Legea nr. 84/1994 (M. Of. nr. 298 din 21 octombrie 1994, cu modificările ulterioare).

Termenul „copil”

- În ceea ce ne privește, considerăm – alături de alți autori [T. Bodoașcă, *Opinii privind semnificația juridică a termenului „copil”*, în *Dreptul* nr. 6/2014, p. 126] – faptul că termenul „copil” poate fi analizat *lato sensu* și *stricto sensu*.

✓ *Lato sensu*, prin termenul „copil” se înțelege persoana fizică, indiferent de vârstă și capacitatea ei de exercițiu, rudă în linie dreaptă descendentă de gradul întâi cu o altă persoană. Lipsit de echivoc, în acest sens, este art. 406 NCC, conform căruia, rudenția este în linie dreaptă în cazul descendenței unei persoane dintr-o altă persoană și poate fi ascendentă sau descendentă [alin. (1)], iar gradul de rudenție se stabilește în linie dreaptă, după numărul nașterilor, astfel *copiii și părinții*